

در این کتاب بسیار ارزشمند، نقطه نظرات هوشمندانه و عالمانه زنده یاد دکتر حسین عظیمی (آرانی) در خصوص چالش های پیش روی ایران با موضوع توسعه، گردآوری شده است. فلذا توصیه می کنم تا تک اعضا محترم جامعه دریایی ایران، با حوصله و دقت محتوای این کتاب ارزشمند و خاص را بخوانند تا با پیش نیازهای اساسی توسعه از هر نوع یا با هر نام و عنوان آن بیشتر آشنا شوند.

اینکه نتایج یا دستاوردهای برگزاری ده‌ها همایش یا نشست های تخصصی با عنوان توسعه با محوریت... دریا... طی ۱۵ سال گذشته، چه ها بوده و چرا ؟ هزینه و فایده برگزاری چنین رویدادهایی چه ها بوده ؟ و چرا ؟ و شاید پاسخ ده‌ها چه ها و چرای دیگر را می توان در محتوای این کتاب ارزشمند یافت و تأمل نمود.

امید که، شاهد برگزاری همایش یا نشست هایی با عنوان -تحلیل نظریات اندیشمندان توسعه، نظام حمل و نقل بین المللی دریایی و توسعه دریامحور ایران- باشیم.

روح زنده یاد دکتر عظیمی شاد و راهش پر رهرو باد.

راز مرگ‌ومیر ستاره‌های دریایی پس از یک دهه فاش شد

در سال ۲۰۱۳، اپیدمی اسرارآمیزی به نام «بیماری زوال ستاره دریایی» (SSWD) از مکزیک تا آلاسکا گسترش یافت و میلیاردها ستاره [...] به گزارش اقتصادسراسرآمد، پژوهشگران پس از بیش از ده سال موفق شدند عامل اصلی بیماری مرگبار ستاره‌های دریایی در سواحل اقیانوس آرام را باکتری ناشناخته‌ای از گونه «Vibrio pectenicida» است، شناسایی کنند.

بنابر گزارش باشگاه خبرنگاران جوان ،در سال ۲۰۱۳، اپیدمی اسرارآمیزی به نام «بیماری زوال ستاره دریایی» (SSWD) از مکزیک تا آلاسکا گسترش یافت و میلیاردها ستاره دریایی را ظرف چند روز به توده‌ای بی‌شکل تبدیل کرد. این رویداد به‌عنوان بزرگ‌ترین اپیدمی ثبت‌شده در میان گونه‌های دریایی وحشی شناخته شد و یک دهه در فهرست ۱۰ معمای بزرگ اقیانوس‌ها باقی ماند.

اکنون تیمی بین‌المللی از محققان دانشگاه بریتیش کلمبیا، دانشگاه کورنل و چند مؤسسه پژوهشی دیگر، پس از پنج سال تحقیق میدانی و آزمایشگاهی، توانسته‌اند عامل این فاجعه را شناسایی کنند. یک سویه جدید از باکتری «Vibrio pectenicida» که پیش‌تر در لارو صدف و خرچنگ مشاهده شده بود.

این باکتری که به گرم‌ای آب علاقه دارد، با تغییرات اقلیمی و افزایش دمای اقیانوس‌ها فرصت رشد بیشتری پیدا کرده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد تقریباً شش میلیارد ستاره دریایی خورشیدی، بزرگ‌ترین گونه این جانوران، در اثر این بیماری از بین رفته‌اند. نابودی این شکارچیان طبیعی باعث انفجار جمعیت توتیا‌های دریایی و تخریب جنگل‌های کلوپ شده و اکوسیستم‌های غنی ساحلی را به «بیابان‌های توتیا» تبدیل کرده است.

محققان می‌گویند شناسایی عامل بیماری، راه را برای توسعه آزمایش‌های تشخیصی و برنامه‌های پرورش گونه‌های مقاوم باز می‌کند. آن‌ها امیدوارند با این اقدامات، ستاره‌های دریایی مقاوم دوباره به بستر دریا بازگردند و تعادل از دست‌رفته جنگل‌های کلوپ احیا شود.

ستاره مرگ‌ومیر دریایی –سهیل مرتضوی – در تقویم مناسبت‌ها، برای روز ۲۱مردادماه نام «روز منطقه‌ای دریای خزر» مشاهده می‌شود. بزرگ‌ترین دریاچه جهان که این روزها حال خوبی ندارد و با بحران‌های مختلف دست به گریبان است. طی سال‌های گذشته بسیاری از کارشناسان درباره کاهش تراز آبی دریای خزر و حرکت این پهنه آبی به سوی خشکسالی هشدار داده‌اند. از طرف دیگر، بحران‌های آلودگی و نابودی

گونه‌های زیستی در این دریا نیز از موضوعات مورد توجه کارشناسان، فعالان محیط زیست و رسانه‌هاست. در کنار این موضوعات، مسئله تجارت و چشم‌انداز اقتصادی در بزرگ‌ترین دریاچه جهان نیز دارای اهمیت است. به گزارش روزنامه اقتصاد سراسرآمد، دریای خزر واقع در شمال ایران، پهنه‌ای آبی است که بیش از ۳۶۰هزار کیلومترمربع مساحت دارد و از گذشته‌های دور شکل‌گیری استقرارگاه‌های ساحلی پیرامون دریای خزر در قلمرو ایران به نوعی با حیات این دریا گره خورده است، جنگلداری، ماهیگیری، کشاورزی و استفاده از سواحل آن در بخش صنعت توریسم و حمل‌ونقل دریایی، واردات، صادرات و تجارت با بنادر ساحلی آن از دیرباز ساختار اقتصادی منطقه را شکل داده است.

خزر به عنوان بزرگ‌ترین دریاچه دنیا حقیقتاً شایسته‌ست آن است که نام دریا بر خود داشته باشد، زیرا به هیچ وجه با مفهوم جغرافیایی دریاچه از نظر وسعت قابل مقایسه نیست به‌طوری‌که به تنهایی نزدیک به ۶۰درصد مجموع مساحت دریاچه‌های دنیا را شامل می‌شود و از دومین دریاچه دنیا پنج برابر بزرگ‌تر است و نیز از مجموع خلیج فارس و دریای عمان وسعت بیشتری دارد. این دریا از نظر تاریخی به‌طور کلی دو کارکرد بسیار مهم داشته است؛ در کارکرد اول به عنوان یک وسیله ارتباطی و یک شبکه عظیم حمل‌ونقل که سرزمین‌ها و مناطق مختلف را به هم مرتبط ساخته و وسیله‌ای مناسب و در دسترس جهت تماس و مراوده میان جوامع گوناگون فراهم آورده و در کارکرد دیگر دریا به عنوان یک ذخیره عظیم منابع مورد نیاز بشر، ذخایر تقریباً پایان‌ناپذیر و تجدیدشونده ماهی و غذاهای دریایی و منابع دست‌نخورده ثروت‌های معدنی مطرح بوده است. سرزمین‌های اطراف دریای خزر در چند دهه اخیر همگام با توجه بشر به خطراتی که محیط‌زیست سیاره زمین را در معرض تهدید قرار داده، مورد شناسایی و توجه فراوان قرار گرفته است. درست است که تمام آب‌ها و مناطق دیگر جهان یک اکولوژی واحد به‌شمار می‌روند، ولی نظر به شرایط تاریخی و موقعیت جغرافیایی، دریای مازندران علاوهبر کارکردهای دوگانه یادشده از یک اکولوژی واحد برخوردار است.

در جامعه جهانی نظریه جدیدی در حقوق بین‌الملل در مورد محیط‌زیست در حال شکل‌گیری است که مفهوم «محیط‌زیست مشترک» نام دارد و به‌طور کلی ناشی از این اصل است که کره‌زمین محیط‌زیست غیرقابل تفکیکی را تشکیل می‌دهد که کلیه عناصر آن با یکدیگر همبستگی دارند، لذا خسارت وارده به این محیط و مسئولیت دولت‌ها در این باره نباید منحصرأ محدود به مرزهای ملی و قلمرو

«سرآمد» گزارش می‌دهد

یادمان سالروز شکوه دریای کاسپین

کاهش سطح تراز دریاچه خزر به عنوان یک بحران زیست‌محیطی و اقتصادی، نیازمند توجه و همکاری فوری کشورهای حاشیه‌ای این دریاچه است. پیامدهای این بحران نه تنها بر اکوسیستم دریای خزر، بلکه بر زندگی میلیون‌ها نفر که به‌طور مستقیم به منابع این دریا وابسته هستند، تأثیر می‌گذارد. با توجه به پیش‌بینی‌ها و مطالعات صورت گرفته، احتمال کاهش ۷ تا ۹متر سطح تراز دریا در آینده نزدیک وجود دارد که باید به آن توجه جدی شود. این کاهش سطح تراز نیازمند برنامه‌ریزی جامع برای مدیریت منابع آبی، حفظ اکوسیستم‌های ساحلی و حمایت از جوامع محلی است تا از پیامدهای آن جلوگیری شود.

تبریک برای روز منطقه‌ای دریای خزر

دکتر مرتضی توکلی، رئیس پژوهشگاه ملی اقیانوس‌شناسی و علوم جوی در پیامی به مناسبت روز منطقه‌ای دریای خزر، آورده است: «در روزی که به نام منطقه دریای خزر نامیده می‌شود، فرصتی مغتنم است تا بار دیگر به اهمیت این گنجینه طبیعی و بین‌المللی تأکید کنیم. دریای خزر، به عنوان بزرگ‌ترین دریاچه جهان، نه تنها یک اکوسیستم منحصربه‌فرد، بلکه محور همکاری‌های زیست محیطی،

اقتصادی و علمی میان کشورهای ساحلی است.»

در بخش دیگری از این پیام آمده است: «این دریا با تنوع زیستی کم‌نظیر، ذخایر ارزشمند و نقش حیاتی، نیازمند توجه و حفاظت جدی است. تغییرات آب و هوایی، آلودگی‌های صنعتی و صید بی‌رویه، تهدیداتی هستند که اگر امروز به آن‌ها پاسخ ندهیم، فردا دیر خواهد بود. پژوهشگاه اقیانوس‌شناسی و علوم جوی با همکاری نهادهای داخلی و بین‌المللی، همواره تلاش کرده تا با انجام تحقیقات کاربردی، ارائه راهکارهای علمی و ترویج

فرهنگ حفاظت از محیط‌زیست دریایی، گامی مؤثر در جهت توسعه پایدار این منطقه بردارد.» رئیس پژوهشگاه ملی اقیانوس‌شناسی و علوم جوی همه هموطنان، سازمان‌های مردم‌نهاد و جامعه علمی دعوت می‌کنم تا با همدلی و همکاری، برای حفظ این میراث مشترک کوشا باشند. دریای خزر، تنها یک دریا نیست؛ هویت ژئوپلیتیکی –تاریخی، اقتصادی و زیست‌محیطی ماست که باید برای نسل‌های آینده پاسداری شود. به امید خزری پاک، پایدار و مملو از زندگی.»

بدون شرح

قاب دوربین

عکس: اصغر بشارتی

مرکزی دریاچه، به وضوح مشاهده می‌شود. کاهش سطح تراز دریای خزر به دلایل مختلفی رخ داده است که از جمله مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به تغییرات اقلیمی و فعالیت‌های انسانی اشاره کرد. یکی از بزرگ‌ترین عوامل کاهش سطح تراز، افزایش تبخیر آب از سطح دریا به دلیل تغییرات اقلیمی و گرمایش جهانی است. دمای بالاتر و افزایش تبخیر باعث شده منابع آبی ورودی به دریاچه نتوانند تعادل مناسبی با تبخیر از سطح آن برقرار کنند. علاوهبر این، رودخانه ولگا که حدود ۸۰درصد از آب دریای خزر را تأمین می‌کند، نیز دستخوش تغییرات عمده‌ای شده است. براساس گزارشات، میزان آب‌دهی این رودخانه به دریای خزر از حدود ۳۲۰میلیارد مترمکعب به حدود ۲۰۰میلیارد مترمکعب کاهش یافته که تأثیرات آن به‌ویژه بر نواحی جنوبی دریاچه محسوس است. این کاهش شدید در آب‌دهی رود ولگا که به دلیل تغییرات اقلیمی، سدسازی‌ها و توسعه کشاورزی در حوضه‌های آبریز این رودخانه‌هاست، به شدت بر تراز آب دریای خزر تأثیر گذاشته است.

پیامدهای کاهش سطح تراز دریای خزر

کاهش سطح تراز دریای خزر پیامدهای متعددی به دنبال دارد که بر جنبه‌های زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی تأثیر می‌گذارد. از جمله تأثیرات منفی این پدیده، تغییرات در اکوسیستم‌های ساحلی و تهدیدات برای منابع طبیعی است. کاهش سطح آب موجب تغییر در زیستگاه‌های طبیعی بسیاری از گونه‌های آبی، به‌ویژه ماهی‌ها و موجودات دریایی شده است. این تغییرات به‌طور خاص بر صنعت ماهیگیری و منابع غذایی وابسته به دریا تأثیر منفی گذاشته است. علاوهبر این، کاهش سطح تراز

بدون شک دریای خزر نقش بسیار مهمی در منطقه و اقلیم خشک ایران بازی می‌کند و بستر بسیار مهمی برای انتقال انرژی است. سالانه ۱۰۰هزار تن آبی از آب‌های خزر صید می‌شود که این عدد قابل توجه در گردش مالی و اقتصاد منطقه نقش مهمی ایفا می‌کند. کرانه خزر در سه استان گلستان، مازندران و گیلان به دلیل مواب طبیعی منحصربه‌فرد، مناسب برای کشاورزی و گردشگری همواره طی سال‌های متعادی کانون جمعیتی و سکونتی شده است و این روند ادامه دارد.

پراکنش مکانی فعالیت‌های کشاورزی، به‌ویژه در مورد محدوده‌های کشت آبی در حاشیه جنوبی دریای خزر قرار دارد. از سوی دیگر، بیشترین اراضی جنگلی کشور که در برگیرنده جنگل‌های تجاری و حفاظتی است، در دامنه‌های شمال البرز و کناره‌های دریای خزر واقع شده است. در نوار ساحلی جنوبی دریای خزر، بخش گردشگری کارکرد پایه‌ای اقتصاد را تشکیل داده و بخش ماهیگیری، شیلات و فعالیت‌های بندری کارکردهای اقتصادی غالب بعدی محسوب می‌شود.

روند تغییرات سطح تراز دریای خزر

سطح تراز دریای خزر از سال ۱۹۹۰ میلادی تاکنون نوسانات زیادی داشته است. در ابتدای قرن بیست‌ویکم، پس از یک دوره افزایش موقت سطح آب، روند کاهش تراز شروع شد و همچنان ادامه دارد. به گفته محمدرضا کاویانپور، گاهی در برخی گزارش‌ها، کاهش سطح تراز دریای خزر بین ۱۸ تا ۳۰متر بیان می‌شود، اما مطالعات موسسه تحقیقات آب وزارت نیرو نشان می‌دهد که در بدترین حالت، کاهش سطح تراز بین ۷ تا ۹متر خواهد بود. این پیش‌بینی، به‌ویژه به شدت روند گرمایش جهانی و فرایند تبخیر آب از سطح دریا بستگی دارد. در حال حاضر، سطح تراز دریای خزر در حدود ۲۸.۵متر زیر سطح دریا قرار دارد و این روند کاهش، به‌ویژه در نواحی جنوبی و

بدون شرح...

فریداعیزی -اقتصاد سراسرآمد